

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság**

ítélete

Az ügy száma: Pfv.21.150/2023/9.

A tanács tagjai: Dr. Szabó Klára a tanács elnöke

Nyíróné dr. Kiss Ildikó előadó bíró

Dr. Cseh Attila bíró

Dr. Mocsár Attila Zsolt bíró

Dr. Parlagi Mátyás bíró

A felperes: felperes (cím1; tartózkodási helye: cím2)

A felperes képviselője:

Dr. Vigh Annamária (cím3)

Az alperes: alperes (cím4)

Az alperes képviselője:

Dr. Molnár Linda ügyvéd (cím5)

A per tárgya: házasság felbontása és járulékai

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:

felperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Fővárosi Törvényszék 54.Pf.632.154/2022/21.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Pesti Központi Kerületi Bíróság 21.P.100.912/2021/22.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az alperes részére 15 napon belül 70.000 (hetvenezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget és az esedékesség napjáig az államnak – az állami adó- és vámhatóság illetékbevételi számlájára – 70.000 (hetvenezer) forint meg nem fizetett felülvizsgálati eljárási illetéket.

Az illetékfizetési kötelezettség e határozat jogerőre emelkedését követő 60. napon válik esedékessé.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] A felperes és az alperes (a továbbiakban: a felek) 2010 májusában ismerkedtek meg, 2017. július 7-én kötöttek házasságot, az alperes édesapjának tulajdonában álló helység, utca, házszám szám alatti lakásban éltek. 2018. október 9-én született T P utónevű gyermekük (a továbbiakban: a gyermek). Az alperes igénybe vette a gyermekgondozási díjat, és a felperes is aktív szerepet vállalt a gyermek ellátásában.

[2] A felek házassága a gyermek születése után fokozatosan megromlott. Ehhez hozzájárult az, hogy nem értettek egyet a gyermek nevelésével felmerülő kérdésekben, az alperes rossz viszonyban volt a felperes szüleivel és testvéreivel, továbbá az is, hogy az alperes nehezen élte meg a gyermek születése utáni időszakot, a családi konfliktusok,

valamint a járványhelyzet okozta bezártság miatt feszült és labilis idegállapotba került. Pszichiátriai kezelésben is részesült, alkalmazkodási zavart állapítottak meg nála.

[3] A gyakori, alkalmanként tettelegességig fajuló viták után a felperes 2020. április 18-án a gyermekkel együtt a szüleihez költözött helységebe, amiről előzetesen nem tájékoztatta az alperest. A felek életközössége ekkor megszűnt. A felek között nem volt megállapodás a felperes és a gyermek elköltözéséről és arról, hogy a felperes fogja nevelni a gyermeket. Az alperes először 2020. május 17-án látogatta meg a gyermeket a felperes szüleinek lakásában, ahol rendőri kísérettel jelent meg, mert tartott a felperes családjától. A gyermek az elköltözés óta a felperes gondozásában él, az alperes folyamatosan tartja vele a kapcsolatot.

[4] Az alperes mentális állapota a párkapcsolati krízishelyzet és az életközösség megszűnése után stabilizálódott, pszichés és érzelmi egyensúlya javult. Erős érzelmi kötődés fűzi a gyermekhez, figyelembe veszi az igényeit, szükségleteit. A szüléshez kapcsolódó negatív érzelmi állapot és a szülést követő első időszak nehézségei, az állandó kimerültség összefüggésben lehet a gyermek születése után tanúsított – a felperes elköltözésének okaként megjelölt – magatartásával. A felek nevelési alkalmassága azonos, a gyermeknevelés objektív és szubjektív feltételei mindkettőjükénél adóttak.

[5] A gyermek megfelelően fejlődik a felperes nevelésében. Mindkét szülőjéhez erősen kötődik. Életkorából adódóan még fontosabb számára a felnőttekhez való kötődés, nem lenne rá negatív hatással a gondozási környezet megváltozása.

A kereset és az alperes védekezése

[6] A felperes keresetében – egyéb, a felülvizsgálati kérelemmel nem érintett kereset mellett – azt kérte, hogy a bíróság őt jogosítsa fel a gyermek szülői felügyeletének gyakorlására, szabályozza az alperes és a gyermek kapcsolattartását, továbbá kötelezze az alperest gyermektartásdíj fizetésére. A szülői felügyelet gyakorlásának rendezésére irányuló kereseti kérelmét megalapozó tényként előadta, hogy az alperes labilis idegállapota és dühkitörései miatt egyedül nem képes a gyermek nevelésére, azt teherként éli meg és kifejezetten beleegyezett, hogy a gyermeket ő nevelje.

Az alperes a kereset elutasítását kérte és viszontkeresetet terjesztett elő annak érdekében, hogy a bíróság őt jogosítsa fel a szülői felügyelet gyakorlására. Tagadta a hozzájárulását ahhoz, hogy a gyermeket a felperes nevelje és állította, hogy a gyermek nevelésére személyisége és körülményei alapján alkalmas, a felperessel ellentétben ingatlannal, gépjárművel és stabil jövedelemmel rendelkezik. A felperest alkalmatlannak tartotta a gyermek nevelésére, a gyermeket valójában nem a felperes, hanem a szülei látják el. Kérte a felperes és a gyermek kapcsolattartásának szabályozását, továbbá a felperes gyermektartásdíj fizetésére kötelezését.

Az első- és másodfokú ítélet

[7] Az elsőfokú bíróság ítéletében – egyéb, a felülvizsgálati kérelemmel nem érintett rendelkezés mellett – a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban:

Ptk.) 4:167. § (1) bekezdése és a 4:168. § (1) bekezdése alkalmazásával a gyermek szülői felügyeletének gyakorlására a felperest jogosította fel, szabályozta az alperes és a gyermek kapcsolattartását, továbbá az alperest gyermektartásdíj fizetésére kötelezte.

[8] A felek előadása, a kirendelt igazságügyi pszichológus szakértő szakvéleménye, a felperes testvérének és az alperes édesanyjának tanúvallomása, a gyermekről írt bölcsődei vélemény, továbbá az alperes pszichiátriai gondozásának lelete alapján, azok mérlegelésével arra a következtetésre jutott, hogy a gyermek kedvezőbb testi, szellemi és erkölcsi fejlődése akkor biztosítható, ha a szülői felügyeletet a felperes gyakorolja. Értékelte azt a tényt, hogy a felperes születésétől kezdve részt vett a gyermek gondozásában, és azért költözött el a gyermekkel helység²be, mert nem akarta a gyermeket és magát az alperes indulatainak kitenni. Jelentőséget tulajdonított annak, hogy az alperes csak egy hónappal később látogatta meg először a gyermeket és nem tett komolyabb lépéseket annak érdekében, hogy a gyermek visszakérüljön a saját háztartásába, helység³. Ezt úgy mérlegelte: az alperes elfogadta a helyzet ilyen alakulását, amely arra utal, hallgatólagosan beleegyezett, hogy a gyermeket a felperes nevelje. Ezt a terhére értékelte és nem fogadta el az alperesnek a költözés által kiváltott sokkhatásra, valamint az utazással kapcsolatos anyagi nehézségekre való hivatkozását. Megítélése szerint az adott helyzetben az lett volna az alperestől elvárható magatartás, hogy legfeljebb néhány nap után a gyermek után utazik, kapcsolatot akar tartani vele akár a felperes lakóhelyén is, nem pedig arra vár, hogy a felperes hozza vissza helység³.

[9] Kiemelt jelentőséget tulajdonított annak, hogy a gyermek a költözés óta folyamatosan a felperes gondozásában van, aki a szakvélemény szerint alkalmas a nevelésére, és a gyermek is erősen kötődik hozzá. Testvérének tanúvallomása, a pedagógiai vélemény és a lakóhelyén készített környezettanulmány szerint a gyermeket megfelelően gondozza és neveli, nem értékelhető a terhére, hogy a munkaidőbeosztása miatt ebben a családjában is segítséget nyújt számára.

[10] A felperes fellebbezése alapján eljáró másodfokú bíróság a felülvizsgálattal érintett körben az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta: a gyermek szülői felügyeleti jogának gyakorlására az alperest jogosította fel, szabályozta a felperes és a gyermek kapcsolattartását, továbbá a felperest kötelezte gyermektartásdíj fizetésére.

[11] Az elsőfokú ítélet hiányosnak minősített tényállását a felek személyes meghallgatása és a szakvélemény aggálytalan kiegészítése alapján kiegészítette, és ez alapján rögzítette: okszerűtlen és részben iratellenes volt az elsőfokú bíróságnak az a mérlegelése, hogy az alperes az elvitelét közvetlenül követő hetekben nem látogatta meg a gyermeket, nem tett lépéseket annak érdekében, hogy a szülői felügyelet gyakorlását „visszaszerezze”, és kapcsolatba lépjen vele. Az iratokból megállapíthatóan ugyanis jogi képviselője a gyermek elköltöztetése után rögtön felvette a kapcsolatot a felperessel a kérdés rendezése érdekében, az alperes a gyámhatóságot is felkereste segítségkérés céljából. Számos alkalommal történt levélváltás a szülők és a jogi képviselők között, az alperes nem egyszer tájékoztatta a felperest arról, hogy az általa választott megoldás a számára nem megfelelő. A másodfokú bíróság mindezekből arra következtetett, hogy a felek között sem közvetlenül, sem ráutaló magatartással nem jött létre megállapodás abban a kérdésben, hogy a gyermek szülői felügyeletét a jövőben a felperes gyakorolja, aki a gondozási környezetét helység²re változtathatja.

[12] A keresettel érvényesített jog ezért – a szülők megállapodásának hiányában – a szülői felügyelet gyakorlásának bírósági rendezése volt [a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 4:167. §]. Ebből az is következik, hogy a bíróság jogerős döntéséig a szülői felügyeletet a felek közösen gyakorolják. A közös gondozási környezetből ezért csak közös döntéssel lett volna jogszerű a gyermek elvitele, a felperes egyoldalú döntése jogsértő volt.

[13] A másodfokú bíróság egyetértett az elsőfokú bíróságnak azzal az álláspontjával, hogy az elsőfokú eljárásban beszerzett bizonyítékok mérlegelésével a szülők gyermeknevelési alkalmasságában az objektív és a szubjektív feltételek tekintetében nem volt jelentős különbség. A felperes javára értékelte, hogy nagyon szereti a gyermeket, erősen kötődik hozzá, továbbá nem vitatható: őszinte meggyőződéssel úgy érezte, hogy a gyermek érdekének megfelelően jár el, szülői felelősséget érzett. Megfelelően megszervezte az új nevelési-gondozási környezetet. A gyermek aktuálisan jó állapota, megfelelő fejlődése nagyrészt a helytállásának köszönhető. A terhére értékelte ugyanakkor azt, hogy egyoldalú döntésével változtatott a gyermek gondozási környezetén, és a gyermeket olyan életkorában szakította el az alperestől, amikor az életkornak és az időtényezőnek kiemelt jelentősége van abból a szempontból, hogy a gyermek egész életére kiható kötődési rendszer hogyan alakul ki. A felperes a gyermeket fenyegető veszélyhelyzettel csak érvelt, de ezt nem bizonyította, sőt a másodfokú bíróság előtt személyesen is elmondta, hogy az elköltözköztetés nem állt fenn konkrét veszélyhelyzet. Az alperes gyermekkel, gyermekneveléssel kapcsolatos kijelentéseire, a gyermekről lemondására többször hivatkozott, de ezeket nem igazolta. Az egyoldalú döntéssel kialakított gondozási körülmények ezért nem voltak a felperes javára értékelhetők még akkor sem, ha a gyermek gondozásához megfelelő környezetet tudott kialakítani, az így keletkezett állandóság nem volt döntő érv a szülői felügyelet felperes általi gyakorlása mellett. Azzal, hogy a közös lakóhelytől jelentős távolságban élő szüleikhez költözött, kapcsolattartási nehézséget, szükséghelyzetet idézett elő az alperes és a gyermek sérelmére, mert a két város közötti távolság csak a hosszú utazással járó, kéthetenkénti, szűkített kapcsolattartási lehetőséget biztosítja.

[14] A másodfokú bíróság az alperes javára értékelte, hogy a szülői felügyelet megszerzése érdekében kizárólag jogszerű lépéseket tett, továbbá az életközösség megszűnése után mentális állapota kiegyensúlyozottá vált, a gyermek gondozásához a felperes által sem vitatottan megfelelő párkapcsolatot, munka- és elhelyezési körülményeket alakított ki. A terhére értékelte, hogy az elhúzódó párkapcsolati krízisben a felperessel szemben indulatos és esetenként agresszív magatartást tanúsított.

[15] Mindezeknek a mérlegelése alapján a másodfokú bíróság arra a következtetésre jutott, hogy a gyermek hosszútávú érdekét az szolgálja, hogy az alperes gondozási környezetébe kerüljön, mert ő tud kiegyensúlyozottabb, nyugodtabb, a másik szülő számára a minőségi kapcsolat kialakítását jobban lehetővé tévő körülményeket biztosítani a gyermek számára.

A felülvizsgálati kérelem és az ellenkérelem

[16] A jogerős ítélet ellen a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben annak hatályon kívül helyezését, a másodfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára

utasítását kérte. Megsértett jogszabályhelyként a Ptk. 4:167. § (2) bekezdését, továbbá a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 268. § (1) bekezdését, 279. § (1) bekezdését, 315. § (1) bekezdését, 316. § (1) bekezdését és 317. § (1) bekezdés d) pontját jelölte meg.

[17] Érvelése szerint a Ptk. 4:167. § (2) bekezdése azért sérült, mert a másodfokú bíróság nem a gyermek legfőbb érdekét vizsgálta, hanem azt, megállapodtak-e az alperessel abban, hogy a gyermekkel helységebe költözik. Miután a megállapodás hiányára következtetett, döntésében a megbüntetésének szándéka, nem pedig a gyermek érdekének figyelembevétele tükröződik. Nem értékelte ugyanakkor azt a megállapított tény, hogy a gyermek a környezetét megszokta, megfelelően fejlődik, szorosan kötődik hozzá, biztosított a testi, szellemi és erkölcsi fejlődése, ezért nem áll érdekében a jelenlegi környezetéből való kiszakítása. A másodfokú bíróság nem vizsgálta, hogy az alperes mentális állapota az életközösségük megszűnése után azért javulhatott, mert nem csak vele, hanem a gyermekkel sem élt együtt. Abból, hogy a kapcsolattartások rövid időtartama alatt családjának és élettársának segítségével megfelelően ellátja a gyermeket, még nem következik, hogy tartósan, egyedül is tudja biztosítani a gyermek nevelését. Ismételten rossz mentális állapotba kerülhet, ha a gyermekről tartósan kell gondoskodnia.

[18] A másodfokú bíróság a Pp. 268. § (1) bekezdését, a 315. § (1) bekezdését, a 316. § (1) bekezdését és a 317. § (1) bekezdés d) pontját azért sértette meg, mert döntését aggályos szakvéleményre alapította. Az első- és másodfokú eljárásban előterjesztett beadványaiban részletesen kifejtette, hogy a szakvéleményt és kiegészítését miért tartotta aggályosnak. A szakértő elfogult volt, ezért a szakvéleményhez és kiegészítéséhez nyomatékos kétség fér. A szakvélemény és kiegészítése nem kellően alapos: a szakértő több kérdésre nem válaszolt; nem derült ki, hogy milyen teszteket végzett; milyen eredmények alapján és hogyan vonta le a következtetéseit; a szakvélemény és kiegészítése egymásnak ellentmondó megállapításokat tartalmaz. A másodfokú bíróság nem tett eleget az új szakértő kirendelése iránti indítványának és nem hívta fel a felek figyelmét az aggályosságára.

[19] A másodfokú bíróság a rendelkezésére álló bizonyítékokat és az egyéb peradatokat nem a valóságnak megfelelően értékelte, döntését elsősorban az aggályos szakvéleményre alapította. Nem vizsgálta, milyen hatással lesz az alperes mentális állapotára, ha tartósan egyedül kell gondoskodnia a gyermekről, továbbá azt sem, hogy milyen hatással lesz a gyermekre a jelenlegi környezetéből való kiszakítása, és nem vette figyelembe a gyermek érdekét. Ezzel megsértette a Pp. bizonyítás eredményének mérlegelését szabályozó 279. § (1) bekezdését.

[20] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében tartalma szerint a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte. A jogerős ítélet nem sérti a felperes által megjelölt anyagi és eljárásjogi jogszabályokat, és összhangban áll a Kúria Pfv.II.20.959/2019/5. számú határozatával.

A Kúria döntése és jogi indokai

[21] A Kúria a Pp. 423. § (1) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem korlátai között vizsgálta a jogerős ítélet jogszabálysértő voltát.

[22] A Pp. 413. § (1) bekezdése a felülvizsgálati kérelem tartalmi kellékeit úgy határozza meg, hogy annak – egyebek mellett – tartalmaznia kell: a felülvizsgálni kért ítélet számát; a jogszabálysértés pontos megnevezésével, a jogszabályhely megjelölésével azt az eljárási, illetve anyagi jogi szabálysértést, amely kihatott az ügy érdemi eldöntésére; annak indokait, hogy a fél az új határozat hozatalát vagy a határozat hatályon kívül helyezését milyen okból kívánja; a Kúria döntésére vonatkozó határozott kérelmet, hogy a kérelmező milyen tartalmú döntés meghozatalát kívánja.

[23] A felülvizsgálati kérelem hivatalbóli elutasításának egyes kérdéseiről szóló – az 1/2017. Polgári jogegységi határozat alapján a Pp. hatálya alá tartozó ügyekben is irányadó – 1/2016. (II.15.) PK vélemény (a továbbiakban: PK vélemény) 4. pontja szerint a felülvizsgálati kérelem mint az eljárást megindító és annak kereteit meghatározó rendkívüli jogorvoslati eszköz jogi jelentősége egyebek között abban jelölhető meg, hogy a Kúria a jogerős határozatot csak a felülvizsgálati kérelemben megjelölt ok vagy okok keretei között bírálhatja felül. Ennek következtében csak azon jogszabálysértés, vagy jogszabálysértések fennállását vizsgálhatja, amelyeket a fél felülvizsgálati kérelmében megjelölt.

[24] A felperes felülvizsgálati kérelme kizárólag arra irányult, hogy a Kúria a jogerős ítéletet helyezze hatályon kívül és utasítsa a másodfokú bíróságot új eljárásra, továbbá új határozat hozatalára. A Kúria ezért azt vizsgálta, hogy a másodfokú bíróság megvalósított-e ezt a felülvizsgálati kérelmet megalapozó anyagi vagy eljárásjogi jogszabálysértést.

[25] A felperes felülvizsgálati kérelmében előadta, hogy az első- és másodfokú eljárásban részletesen kifejtette azokat az érveit, amelyek miatt aggályosnak tartotta a szakvéleményt és a kiegészítését. A Kúria következetes gyakorlata szerint a felülvizsgálati kérelemben nem elegendő a korábbi nyilatkozatokra való utalás (Kúria Pfv.V.20.301/2015/6., megjelent: BH2015.307., Kúria Pfv.I.20.681/2022/12.). A Kúria ezért a felperes korábbi észrevételeit – mivel azok nem a jogerős ítélet jogszabálysértő voltára vonatkoznak – érdemben nem vizsgálta, csak a felülvizsgálati kérelemben ténylegesen előadottakat vette figyelembe.

[26] A felülvizsgálati kérelem megalapozatlan.

[27] A felperes a jogerős ítélet jogszabálysértő voltát anyagi és eljárásjogi jogszabálysértésekre alapította. A Pp. 424. § (1) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem anyagi jogi vagy az ügy érdemi elbírálására lényeges kihatással bíró eljárásjogi szabálysértés esetén lehet eredményes. A Kúria ezért elsődlegesen azt vizsgálta: történt-e eljárási jogszabálysértés; ha igen, az az ügy érdemi elbírálására lényeges kihatással volt-e; illetve megalapozta-e az előterjesztett kérelmet.

[28] Az eljáró bíróságok nem sértették meg a bizonyítás eszközeinek a bizonyításra való alkalmasságát előíró Pp. 268. § (1) bekezdésében, az új szakértő kirendelése 315. § (1) bekezdésében, az aggályos és egyébként mellőzendő szakvélemény 316. § (1) bekezdésében, továbbá a pervezetés 317. § (1) bekezdés *d* pontjában rögzített szabályait.

[29] A másodfokú bíróság a jogerős ítélet [83] – [90] pontjaiban részletesen megindokolta, hogy a kiegészítő szakvéleményt miért nem tartotta aggályosnak. A felülvizsgálati kérelemben is kifejtett érvekkel összefüggésben a Kúria az alábbiakra utal: a szakértő a szakvéleményt és annak kiegészítését az igazságügyi szakértőkről szóló 2016. évi XXIX. törvény (a továbbiakban: Sztv.) 47. § előírásainak megfelelően készítette el, és – bár az arra utalást nem tartalmazza – megfelel a másodfokú bíróság által is hivatkozott, a Magyar Igazságügyi Szakértői Kamara által 2020. december 3-án kiadott 5/2020. számú, az igazságügyi klinikai és mentálhigiéniai felnőtt és gyermek szakpszichológia egyes szakértői vizsgálatairól szóló módszertani levél (a továbbiakban: módszertani levél) előírásainak is.

[30] A szakértő a szakvéleményben valóban nem válaszolt a bíróság által feltett 6., 9., 10. és 11. kérdésekre, a válaszok elmaradását azonban indokolta: nem a szakértő kompetenciájába tartozik annak megválaszolása, hogy milyen kapcsolattartási mód szolgálná a gyermek érdekét (9. és 10. kérdések); az pedig a vizsgálatok alapján nem állapítható meg, hogy elképzelhető-e a gyermek testi, lelki bántalmazása, elhanyagolása, érzelmi zsarolása (6. kérdés); illetve hogy milyen a gyermek kapcsolata az alperes élettársával (11. kérdés). A Pp. 300. § (1) bekezdés szerint szakértőt – egyebek mellett – akkor kell alkalmazni, ha a perben jelentős tény megállapításához, megítéléséhez különleges szakértelem szükséges, a Sztv. 47. § (6) bekezdés szerint pedig szakvéleményben jogkérdésben nem lehet állást foglalni. A szakértő a szakvéleményben és a meghallgatásakor megindokolta azt is, hogy a 6. és 11. kérdésekre miért nem válaszolt: a beszélni alig tudó gyermeknél nem tudta vizsgálni esetleges bántalmazását, elhanyagolását, érzelmi zsarolását; az alperes élettársának vizsgálata nélkül pedig a gyermek és az élettárs kapcsolatát (szakvélemény 17. oldal és PKKB 21.P.100.912/2021/21. sorszámú jegyzőkönyv 2. oldal). Nem teszi aggályossá a szakvéleményt, hogy a szakértő nem adott választ a kapcsolattartás módjára vonatkozó jogkérdésre, és a vizsgálat eredményei alapján nem megválaszolható kérdésekre.

[31] A felperes felülvizsgálati érvelésével szemben a szakvéleményből és a kiegészítéséből is megállapítható, hogy a szakértő milyen vizsgálati módszert alkalmazott, ezt a tárgyaláson történt meghallgatásakor is elmondta. A szakvélemény elkészítésekor a felek, kiegészítésekor az alperes vizsgálatának része volt a szakértő által irányított tematikus kikérdezés (exploráció), továbbá a Szondi-próba és a Rorschach-teszt (szakvélemény 4. és 9. oldal, kiegészítő szakvélemény 4. oldal, PKKB 21.P.100.912/2021/21. sorszámú jegyzőkönyv 2. oldal). A gyermek vizsgálata pedig – a szakvélemény és a kiegészítés tartalmából kitűnően – a viselkedés megfigyelése, exploráció, illetve rajzok (eső- és családrajz) alapján történt (szakvélemény 15. oldal, kiegészítő szakvélemény 7. oldal).

[32] A felperes megalapozatlanul állította a szakvélemény aggályosságát azért, mert nem tartalmazza, hogy a szakértő milyen eredmények alapján és hogyan vonta le a következtetéseit. A módszertani levél VI. 2. pontja szerint a szakértői véleményben nem szükséges egyes tesztadatok, tesztmutatók közlése, de a szakértő ezeket közölheti; illetve a 2.3. pont szerint a tesztek értékelése és értelmezése szakértői feladat, így az esetlegesen közölt tesztadatokból levont következtetések megkérdőjelezésére irányuló, nem szakember részéről érkező kritikákra a szakértőnek nem kell választ adnia. A szakértő rögzítette a Rorschach-tesztek részletes számait és a Szondi-teszt adatait, továbbá a módszertani levél előírásainak megfelelően az abból levont következtetéseit is (szakvélemény 6. és 11. oldal, kiegészítő szakvélemény 5-6. oldal).

[33] Alaptalan a felperesnek az az állítása is, hogy a szakvélemény és kiegészítése egymásnak ellentmondó megállapításokat tartalmaz. A felperes a felülvizsgálati kérelemben nem jelölte meg pontosan az esetleges ellentmondásokat, ezért a Kúria csak utal arra, hogy a szakvélemény és a kiegészítése között 14 hónap telt el, és a kiegészítést éppen az indokolta, hogy a szakértő feltárja az alperes mentális állapotának, a gyermek felekhez való kötődésének a szakvélemény elkészülte utáni esetleges változását. A szakvélemény és a kiegészítés esetlegesen nem azonos megállapításai az eltelt idő alatt bekövetkezett változás következménye, nem pedig a szakvélemény és a kiegészítés egymásnak ellentmondó megállapítása.

[34] A felperes nem jelölte meg egyértelműen azt sem, hogy miért tekintette a szakértőt elfogultnak. Önmagában az, hogy nem ért egyet a szakvélemény megállapításaival, nem eredményezi a szakértő vele szembeni elfogultságát.

[35] A másodfokú bíróság ezért jogszabálysértés nélkül fogadta el a perben jelentős tények bizonyítására alkalmas bizonyítékként a kiegészített szakvéleményt, és mellőzte a felperes új szakértő kirendelésére irányuló bizonyítási indítványát. A további bizonyítás szükségessége nem merült fel, ezért a másodfokú bíróságnak nem volt teljesítendő figyelemfelhívási kötelezettsége sem.

[36] A megsértettként megjelölt Pp. 279. § (1) bekezdése a bizonyítás eredményének a mérlegelését és a tényállás megállapítását szabályozza. A felülvizsgálat a jogerős ítélet jogkérdésben állított hibájának az orvoslására szolgáló rendkívüli perorvoslat, ezért a mérlegelési szabadság a felülvizsgálati eljárásban korlátozott: a Kúria a bizonyítékok felülmérlegelésére csak kivételesen és abban az esetben jogosult, ha a felülvizsgálni kért jogerős határozat iratellenes, kirívóan okszerűtlen, logikátlan, illetve ellentmondásos megállapításokat tartalmaz (Legfelsőbb Bíróság Pfv. 21.680/2006. megjelent: EBH 2006.1526.). A Kúria egységes gyakorlata szerint önmagában nem ad alapot a bizonyítékok felülmérlegelésére, ha az egyes bizonyítékokból eltérő következtetés is levonható lett volna. Kizárólag az minősíthető kirívóan okszerűtlen mérlegelésnek, amikor a bizonyítékokból csak egyfajta, a felülvizsgálattal támadott határozattól eltérő következtetésre lehet jutni (Kúria Pfv.21.474/2011. megjelent: BH 2013.119.).

[37] A másodfokú bíróság a jogerős ítélet tényállásában – a szülői felügyelet gyakorlásának bírósági rendezése alapjául szolgáló konkrét történeti tényként – a felek házassága megromlásának; a gyermek felek együttélése alatti, majd az életközösség megszűnése utáni gondozásának körülményeit; továbbá az alperes mentális állapotának az életközösség megszűnése utáni változását rögzítette. A felülvizsgálati kérelem nem tartalmazza, hogy a felperes a tényállás megállapításakor pontosan milyen bizonyítékok téves mérlegelését sérelmezte, csak általánosságban utalt arra, hogy a másodfokú bíróság a rendelkezésére álló nyilatkozatokat, bizonyítékokat és egyéb peradatokat nem a valóságnak megfelelően értékelte. Ha a fél a felülvizsgálati kérelmében a másodfokú bíróság bizonyítékértékelését támadja, úgy nem elég erre általánosságban utalnia, hanem pontosan meg kell jelölnie a bizonyítékértékelés hibáját (Kúria Pfv.III.20.084/2020/9., Pfv.I.20.191/2023/7.) A Kúria a felülvizsgálati kérelem tartalmi hiányossága miatt ezt a hivatkozást érdemben nem vizsgálta.

[38] A felperes a Pp. 279. § (1) bekezdésének megsértéseként állította azt is, hogy a másodfokú bíróság a döntését nagyrészt az aggályos szakvéleményre alapította. A [28]-[34] bekezdésekben kifejtettek szerint azonban a tényállás megállapításakor figyelembe vett szakvélemény nem aggályos, bizonyítékként való mérlegelése nem jogszabálysértő. A felperes felülvizsgálati érvelésével szemben a másodfokú bíróság mérlegelte azt is, hogy a gyermek a jelenlegi környezetét megszokta, megfelelően fejlődik, biztosított a testi, szellemi és erkölcsi fejlődése. Álláspontja szerint azonban a felperes egyoldalú döntésével kialakított gondozási körülmények és az így keletkezett állandóság nem voltak a javára értékelhetők (jogerős ítélet [95] bekezdés). A másodfokú bíróság azt is vizsgálta, hogy milyen hatással lesz a gyermekre a jelenlegi környezetéből való kiszakítása, mert a kiegészítő szakvélemény 5. kérdése arra vonatkozott: hogyan hatna a gyermekre, ha a gondozási környezete megváltozna, és az apa helyett az anya gondozásába kerülne. A kiegészítő szakvélemény szerint a gyermekre nem lenne negatív hatással a gondozási környezet megváltozása (kiegészítő szakvélemény 10. oldal). A másodfokú bíróságnak a jogerős ítélet [102] bekezdésében tett következtetése a kiegészítő szakvéleménynek ezen a megállapításán alapul.

[39] A másodfokú bíróság által megállapított tényállás nem hiányos, a bizonyítékkértékelés és ténymegállapítás nem iratellenes, nem okszerűtlen, nem tartalmaz logikai ellentmondást, a bizonyítékokból nem csak egyfajta, a jogerős ítélettől eltérő következtetésre lehet jutni, ezért felülmérlegelésnek nincs helye. Emiatt a felülvizsgálati eljárásban is a jogerős ítéleti tényállás volt irányadó.

[40] A felperes által megsértettként megjelölt anyagi jogi jogszabály, a szülői felügyelet gyakorlásának bírósági rendezését szabályozó Ptk. 4:167. § (2) bekezdése szerint a bíróság a döntés során azt mérlegeli, hogy a gyermek testi, szellemi és erkölcsi fejlődése miként biztosítható a legkedvezőbben. A jogerős ítélet nem jogszabálysértő azért, mert a másodfokú bíróság az ebben a jogszabályhelyben rögzített szempontok mérlegelése előtt azt vizsgálta, hogy a felperes állításának megfelelően a felek megállapodtak-e a szülői felügyeletet gyakorlásában. A másodfokú bíróság jogszabálysértés nélkül rögzítette a jogerős ítélet [74] bekezdésében a Ptk. 4:165. § (1) bekezdése és a 4:167. § (1) bekezdése alapján azt, hogy a bíróság csak a különélő szülők megállapodásának hiányában dönt a szülői felügyelet gyakorlásának rendezéséről. Ezeknek a jogszabályi előírásoknak tett eleget, amikor elsődlegesen azt vizsgálta: a felperes állításának megfelelően a felek megállapodtak-e abban, hogy a felperes gyakorolja a szülői felügyeletet. Megalapozatlan a felperesnek az az állítása, hogy a megállapodás hiányának megállapítása után a másodfokú bíróság döntésében a felperes megbüntetésének szándéka érződik. A másodfokú bíróság ugyan a felperes terhére értékelte, hogy egyoldalúan hozta meg a gyermek gondozási környezetének megváltoztatását eredményező döntését (jogerős ítélet [92] bekezdés), ugyanakkor a javára értékelte, hogy erősen kötődik a gyermekhez, megfelelően megszervezte a gondozását, és a gyermek megfelelő aktuális állapota, fejlődése a helytállásának köszönhető (jogerős ítélet [98] bekezdés). A másodfokú bíróság nem azért jogosította fel az alperest a szülői felügyelet gyakorlására, hogy ezzel a döntésével megbüntesse a felperest, hanem azért, mert a felek javára és terhére értékelt körülményeket, továbbá a gyermek alpereshez való erős kötődését úgy mérlegelte, hogy ez szolgálja a gyermek hosszútávú érdekét.

[41] A bíróság a felek tényelődása: a felperes által a keresetlevélben feltüntetett, a kereseti kérelmet megalapozó tények [Pp. 170. § (2) bekezdés c) pont], továbbá az alperes által az ellenkérelemben előadott, a védekezést megalapozó tények [Pp. 199. § (2) bekezdés bc) pont] alapján vizsgálja a szülői felügyelet gyakorlásának rendezése körében jelentős

körülményeket, és mérlegeli azt, hogy a gyermek testi, szellemi és erkölcsi fejlődése miként biztosítható a legkedvezőbben, illetve a Pp. 434. § (3) bekezdése alapján az általa szükségesnek talált bizonyítást hivatalból is elrendelheti. Ha a bíróság a felek tényelőadása ellenére nem vizsgál valamely, a szülői felügyelet gyakorlása szempontjából jelentős kérdést, akkor a Ptk. 4:167. § (2) bekezdését sérti meg.

[42] A másodfokú bíróság nem vitásan nem vizsgálta a felperesnek azt a feltételezését, hogy az alperes mentális állapota az életközösségük megszűnése után azért javulhatott, mert nem csak vele, hanem a gyermekkel sem élt együtt, és az alperes ismételten rossz mentális állapotba kerülhet, ha a gyermek tartósan és folyamatosan a gondozásába kerül. A felperes azonban erre az első- és másodfokú eljárásban nem hivatkozott: a keresetlevélben és személyes meghallgatása során sem volt ilyen tényállítása, nem indítványozta erre irányuló kérdés feltételét a szakértőnek (PKKB 21.P.100.912/2021/10. sorszámú irat), nem tekintette aggályosnak, hogy a szakvélemény nem tartalmaz erre vonatkozó megállapítást, (PKKB 21.P.100.912/2021/19. sorszámú irat), nem tett fel erre irányuló kérdést a szakértőnek (PKKB 21.P.100.912/2021/21. sorszámú jegyzőkönyv), a kiegészítő szakvéleményre tett észrevételében és a másodfokú tárgyaláson sem kifogásolta a kérdés vizsgálatának hiányát (Fővárosi Törvényszék 54.Pf. 632.154/2022/18. sorszámú irat és 21. sorszámú jegyzőkönyv). A felperes által először a felülvizsgálati eljárásban felvetett kérdés vizsgálatának a hiányát a felperes korábban nem kifogásolta. A jogerős ítélet azonban csak olyan kérdésben támadható felülvizsgálati kérelemmel, ami az első- és másodfokú eljárásnak is tárgya volt. Ennek oka az, hogy a felülvizsgálati kérelemnek csak olyan téves jogi álláspont vagy mulasztás lehet az alapja, ami az eljárás korábbi szakaszaiban is a per tárgya volt. Amely kérdéssel a korábban eljáró bíróságok erre irányuló kérelem hiányában nem foglalkozhattak, azzal kapcsolatban jogszabálysértést sem követhettek el (Kúria Pfv.V.20.797/2016/., megjelent: BH2017. 232.). A Kúria ezért érdemben nem vizsgálhatta, hogy jogszabálysértő-e a jogerős ítélet azért, mert nem tekintette a szülői felügyelet gyakorlásának rendezése szempontjából jelentős kérdésnek az alperes mentális állapota életközösség megszűnése utáni javulásának okait, és a felperesnek azt a feltételezését, hogy az alperes ismételten rossz mentális állapotba kerülhet, ha a gyermek tartósan és folyamatosan a gondozásába kerül.

[43] A Kúria hangsúlyozza: az eljáró bíróságoknak a szülők megállapodása hiányában a közel azonos nevelési képességű, a gyermeknevelésre alkalmas, a gyermekhez őszintén ragaszkodó szülők közül kellett kiválasztania azt, aki a gyermek jövőbeni testi, szellemi és erkölcsi fejlődését elsődlegesen köteles biztosítani. A felperes családja támogatásával és összefogásával az alperes kritikus mentális állapotának fennállása alatt a szülői kötelezettségét maradéktalanul teljesítette. Helytállásának köszönhető a gyermek kiegyensúlyozott fejlődése, továbbá az, hogy a gyermek kapcsolata mindkét szülőjével harmonikus. A másodfokú bíróság ennek ellenére jogszabálysértés nélkül jutott arra a következtetésre, hogy a gyermek érdekét – elsődlegesen a kiegészítő szakvéleményben megállapított nagyon erős anyai kötődése miatt – az szolgálja, ha a bíróság az alperest jogosítja fel a szülői felügyelet gyakorlására.

[44] A Kúria a kifejtettekre tekintettel megállapította, hogy a jogerős ítélet nem sérti a felülvizsgálati kérelemben megjelölt anyagi és eljárásjogi jogszabályhelyeket, ezért azt a Pp. 424. § (1) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Záró rész

[45] A felülvizsgálati kérelem nem vezetett eredményre, ezért a felperes köteles a Pp. 83. § (1) bekezdés alapján az alperes felülvizsgálati eljárási költségének és a Pp. 101. § (1) bekezdése alapján a tárgyi költségfeljegyzési jog folytán le nem rótt, az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 39. § (3) bekezdés *d)* pontja és az 50. § (1) bekezdése szerint megállapított felülvizsgálati eljárási illeték megfizetésére.

[46] A Kúria tájékoztatja a felperest, hogy az illetéket a Nemzeti Adó- és Vámhivatal 10032000-01070044-09060018 számú illetékbevételei számlájára kell megfizetnie. Megfizetése során közleményként fel kell tüntetni: a Kúria megnevezését, a Kúria e határozatának számát (Pfv.I.21.150/2023/9.) és a felperes adóazonosító jelét.

[47] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 376. § (1) bekezdése szerint tárgyaláson kívül bírálta el.

[48] A Kúria ítélete elleni felülvizsgálatot a Pp. 407. § (1) bekezdés *d)* pontja zárja ki.

Budapest, 2024. március 26.

Dr. Szabó Klára s.k. a tanács elnöke, Nyíróné dr. Kiss Ildikó s.k. előadó bíró, dr. Cseh Attila s.k. bíró, dr. Mocsár Attila Zsolt s.k. bíró, dr. Parlagi Mátyás s.k. bíró